GAZETA Wielkiego Xięstwa POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadworney W. Dekera i spółki. — Redaktor: Assessor Raabski.

№ 83. — W Sobotę dnia 15. Października 1825.

Wiadomości zagraniczne.

A n g l i a.

Z Londynu dnia 4. Października.

Gazeta dworska dzisieysza zawiera następuiącą odezwę z dnia 30. z. m.:

„Jerzy Król. Gdy N. Król żyiąc w pokoiu ze wszystkiémi mocarstwami i państwami Europeyskiémi, powtórnie oświadczył swe Król. postanowienie zachowywania ścisłey i bezstronney neutralności w rozmaitych sporach, któremi pewne z tych mocarstw i państw są zaięte; gdy dopuszczanie się czynów nieprzyiacielskich przez poiedyńczych poddanych N. Pana przeciw któremukolwiek mocarstwu lub państwu, lub przeciw osobom i własności poddanych mocarstwa i państwa, które, żyiąc z Królem Jmcią w pokoiu, uwikłane są oraz w walkę, we względzie którey Król Jmć postanowił zachować neutralność, — zdolném iest, poddać wątpliwości rzetelność oświadczeń J. K. Mci; gdy niemniey, skoroby poddani Króla Jmci nie mogli być skutecznie wstrzymani od takich nieprawnych kroków nieprzyiacielskich, słusznie obawiać się należy, iżby dotkniete tą przykrością rządy mogły z swéy strony nie być w stanie powściągnienia swoich poddanych od popełniania gwałtownych czynów na osobach i własności nieobrażaiących poddanych N. Króla; gdy Porta Ottomańska, mocarstwo z Królem Jmcią w pokoiu żyiące, iest i była od lat kilku wplątana w woynę z Grekami, w którey N. Król ścisłą i bezstronną przestrzegał neutralność; gdy znaczna liczba wiernych poddanych Jego Król. Mci przebywa w kraiach Porty Ottomańskiéy, prowadzi korzystny handel, dzierzy posiadłości i używa prerogatyw, broniona wiernością soiuszów między N. Królem a pomienionóm mocarstwem; gdy N

Król świeże i niewątpliwe odebrał doniesienia, iż właśnie maią w przedsięwzięciu, nakłonić pewnych poddanych Króla Jmci do uzbroienia okrętów woiennych i korsarzów w portach królestwa Jego i wyruszenia na nich na morze, w celu nieprzyiacielskiego pod banderą grecką działania przeciw rządowi ottomańskiemu, zabierania i niszczenia tureckich okrętów i własności, i popełniania rabunków na pobrzeżach państwa tureckiego; i gdy takowe czyny nieprzyiacielskie wprostby się przeciwiły postanowieniom aktu, w 59tym roku panowania ś. p. Króla przyiętego, a maiącego tytuł: (tu następuie całkowita treść wiadomego aktu parlamentowego przeciw służbie w obcém woysku.)"

„Przeto N. Pan, pragnąc utrzymać poddanym Swoim błogosławieństwa pokoiu, których teraz maią szczęście używać, i w chęci pozostania przy systemacie neutralności, którego trzymać się Król Jmć nanowo swe postanowienie obiawił; — ażeby żaden Jego poddany nie zawinił, bez napomnienia, kar powyższą uchwałą przepisanych, — uznał za rzecz dobrą, wydać z doradzenia Swéy Taynéy Rady, tę Królewską odezwę, i rozkazuieननieyszém usilnie, ażeby nikt nieważył się, należeć do rzeczonych sporów, lub popełnić czyn lub cóżkolwiek sprzeciwiaiącego się przepisom owéy uchwały, pod popadnięciem w ustanowione nią kary i w Jego niełaskę, i rozkazuie ninieyszém wszystkim Swoim poddanym, ażeby tak względem Porty Ottomańskiéy i Greków, iako też względem wszystkich innych woiuiących stron, z któremi Król Jmć żyie w pokoiu, ściśle obowiązków neutralności przestrzegali i względem wszystkich i każdego w szczególności szanowali wykonywanie owych praw mocarstw woiuiących, których wykonywania Król Jmć zawsze wymagał, gdy nieszczęśliwym wypadkiem sam w woynę był uwikłany."

Pod tąż datą wyszedł rozkaz Rady, zakazuiący na 6 miesięcy wszelkiego wywozu dział i amunicyi bez wyraźnego zezwolenia.

W sobotę miał czynności Poseł Rossyiski a wczoray Poseł Niderlandzki, w urzędzie spraw zagranicznych. — W niedzielę odebrano depesze z Paryża.

Jutro wyieżdża Pan Stratford Canning do Konstantynopola. — Lord Cochrane oczekiwany był niebawnie w Portsmouth, gdzie ieszcze stała w pogotowiu do żeglugi fregata Peranga.

Dnia 30. z. m. uchwalono w Windsor dalsze odroczenie Parlamentu od dnia 1. Listopada do dnia 5. Stycznia.

Generał Mina puścił się z familią swą w podróż rozrywkową do Jersey.

Konsul Stanów Ziedn. pisze z Tanger: „Pisały dzienniki Europeyskie i Amerykańskie, iż wziąłem pod moią obronę niektórych zbiegłych z swéy oyczyzny Hiszpanów. Lecz to nieprawda, gdyż bandera murzynów ciągle się nimi opiekowała. Basza tuteyszy tak się dla nich dobroczynnym okazał, żem go sobie za to bardzo polubił. On natomiast stał się moim przyiacielem, tak iż moie życie, moią wolność, słowem wszystko, co posiadam, powierzyłbym iego mocy."

W skutku nadzwyczaynych upałów tego lata pokazuią się w niektórych dzielnicach Londynu, a mianowicie w Falmouth choroba *cholera morbus*. Było nią dotkniętych wiele osób, lecz szczęściem mało kto umarł. Panowała tu ieszcze wciąż ospa równie iak i w Paryżu. W Lipcu umarło na nię 115 osób, nierachuiąc tych, co po szpitalach skutkiem téy choroby pomarli.

Gazeta Liwerpoolska donosi, iż Boliwar wybiera się do Anglii dla poratowania zdrowia swego.

Xiążę Fryderyk Hessen, Generał-Porucznik w woysku Hiszpańskiém, nieprzyiął ofiarowanego mu dowództwa legionu cudzoziemskiego i opuści Hiszpanią.

Przywieziono tu z Karoliny rzadkiego zwierza, złapanego w puszczach Gwinei. Ma ciało w kształcie kobiety, wyiąwszy głowę, która iest podobna do głowy koziéy, lecz ma potężne rogi. Skóra biała i delikatna; siada często na zadnich nogach, i w téy postawie zakrywa nieśmiało piersi przedniemi nogami. Spekulant kupił tego zwierza za 500 gwinei w celu pokazywania go publicznie.

Serwis stołowy, zamowiony tu przez Baszę Egipskiego, wystawiony będzie publicznie w przyszłym tygodniu; kosztuie 1375. F. Szterl.

Gazeta *Morning-Chronicle* powiada: „Rzecz dosyć pewna, iż są w robocie ważne układy między urzędem spraw zagranicznych a tuteyszymi greckimi Deputowanymi, i także Konsul Rossyiski Pan Dubatszewski, był od niedawnego czasu kilka razy w odwiedziny u pomienionych Deputowanych. Daléy wiemy z dobrego źródła, iż o interessach greckich była także mowa na obu ostatnich zebraniach gabinetowych, i że głosy na tychże pomyślne były dla Grecyi."

Przysłani tu greccy Deputowani są: Pan Iricupis, mąż zaszczycaiący się przyiaźnią Lorda Guilford i wielce poważany od swoich ziomków, tudzież dway synowie Konduriottego i Miaulisa.

Jak tylko gruchnęła w Barcelonie wieść, iż Mina i Arguelles wylądowali na wybrzeżu Katalonii, tak zaraz wtrącono do więzienia kilku ich przyiaciół; los, którego nawet 90letni Don Torres de Gama nieuszedł.

Nieiakiś Pan Humphreys w Santa Maura, przyiaciel Lorda Byrona, posiadać ma zupełny odpis spalonych pamiętników tego wielkiego Poety, które zamyśla wydać na widok publiczny.

Dnia 30. z. m. starszy gminny Venables, należący do giełdy handlarzy papieru, obrany został Lordem Majorem Londyńskim na rok następuiący.

Z powodu wieści, iakoby Dywan niezmiernie był rozgniewany o pomoc, którą Anglia wyświadcza Grekom, i Pan Turner z wysokiego tonu na to odpowiedział, oświadcza *Goniec*: „Anglia nie używała nigdy w Turcyi innego tonu iak tylko ton poiednawczy; za czyny, których się prywatne osoby dopuszczaią, Ministeryum nie może odpowiadać, a W. Brytania zawsze miała przyczynę chełpić się z punktualności, z iaką Turcy istnieiących traktatów dopełniali."

Hiszpania.

Z Madrytu dnia 23. Września.

Dwór wyiechał dnia 22. z St. Ildefonso do Prado, z przyczyny nastałéy nagle zimnéy pory.

Władze w Granadzie starały się powtórnie, ukoić gniew Pana Calomarde, od którego wyszedł rozkaz względem spełnienia wyroku przeciw wolnym mularzom; lecz odebrały nanowo obostrzony rozkaz, ażeby temu zadosyć uczyniły. I tak z ośmiu aresztowanych wolnych mularzy powieszono siedmiu dnia 9. m. b., a 8my posłany na 10 lat na galery. W czasie operacyi szubieniczněy zakrzyknął iakiś celnik: „Niech żyie Król absolutny! Niech żyie Inkwizycya! Śmierć wolnym mularzom!" — Żołnierz ieden, należący do oddziału przytomnego exekucyi, tak się tém oburzył, iż celnikowi kapelusz i głowę przeciął. Z tego powstało takie zamieszanie, iż osada musiała dnia 9. i 10. stać pod bronią.

Pan Calomarde wniósł do Rady Kastyliyskiéy o przywiedzenie do skutku w całém królestwie wyroku królewskiego względem taynych towarzystw; Rada zgodziła się na to, i ponowiła rozkaz, podług którego każdy, co należał, lub ieszcze należy do taynego towarzystwa, oskarzyć się sam powinien do pewnego czasu. *Konstytucyonista* udziela za wzór sposobu myślenia Rady Kastyliyskiéy odpowiedź, którą dać miała Ministrom na zapytanie: iak sobie należy postąpić z Oficerami na połowicznym żołdzie. „Zdanie nasze, wyrażono w téy odpowiedzi, względem losu Oficerów, którzy Króla swego zdradzili, iest dotąd to samo. Gdy Król opuścił Kadyx, zdobył znowu cały naród, a skutkiem prawa zdobycia wolno mu było rozrządzić życiem i maiątkami wszystkich swoich poddanych; i niepytaiąc się żadnego prawa, stanowić o losie Oficerów woyska konstytucyinego."

W Roa, gdzie Generał Empecinado został powieszony, wydarzył się bardzo niebezpieczny przypadek. Publiczny woźny obwołał przy odgłosie trąb na wszystkich rogach stracenie Bessiera, i powiedział przytém, iż Bessieres iest świętym męczennikiem i naylepszym Króla obrońcą, którego śmierć pomszczoną być powinna. Jedném słowem liczba stronników Bessiera iest ieszcze bardzo wielka, i apostolscy na głos powtarzaią, iż z popiołów Bessiera powstanie ieszcze wielu Bessierów, którzy bronić będą sprawy, do któréy bronienia on był przeznaczony. — Wszędzie — mówi *Dziennik Rozpraw* — burzą się umysły; Intendent policyi w Walencyi zdał

bardzo wątpliwy raport względem sposobu myślenia tamecznego ludu. Równie zatrważaiącemi są doniesienia z wyższéy i niższéy Arragonii i z Katalonii.

Naszéy Juncie doradzczéy nielepszy rokuią los, iak Juncie publicznego bezpieczeństwa; nim się zebrała, iuż kilku członków podało o dymissyą.

Hrabia d'Espanna od powrotu swoiego nieustannie iest przy Królu, którego zupełne dzierzy zaufanie.

Wczoray mnich ieden prawił kapitułę pewnemu młodzikowi, który na publicznéy przechadzce prowadząc pod rękę damulkę, wynurzał iéy swe pieszczoty. Nie zważał na to zrazu młodzik, lecz gdy oyciec pobożny coraz głośniéy się odzywał, zniecierpliwiony, porwawszy go za kaptur tak niemiłosiernie powalił na ziemię, iż nieborak musiał być do klasztoru zaniesionym.

Mówią znowu, iż rząd zwoła stany prowincyalne. Absolutyści mniemaią, iż Hiszpania otrzyma nareszcie i Kartę francuską.

Brygadyer Hrabia Torre Alta wygnany iest do Algesiras; iest on iednym z Oficerów gwardyi, którzy zostali po dniu 7. Lipca aresztowani.

F r a n c y a.

Z Paryża dnia 4. Października.

Król i Delfin polowali dnia 1. m. b. w lesie Meudon, w towarzystwie Xiążęcia Cumberland i innych obecnych tu Xiążąt. Dnia 1. Król i Delfin przybrani byli podczas obiadu w Pruskie ordery.

Onegday wieczor była uczta u Króla. Przy królewskim stole siedziało 14, przy drugim stole 70 osób. Po stole było widowisko.

Wczoray wywieziono ztąd posąg Ludwika XIV do Lugdunu.

Listy z Haity, dochodzące do dnia 20. Sierpnia, zapewniaią, iż na wszystkich punktach spokoyność znowu przywrócona.

Minister woyny powrócił do Paryża.

Eskadra pod rozkazami Kontr-Admirała Jurien zawinęła do Brest dnia 29. z. m.

Process przeciw Karbonaryuszom prowincyi Ravenna iest ukończony, a akta zostały wydrukowane w ogromnym tomie in folio. Badano 400 osób, z których wielu zostało osądzonych na śmierć, inne na galery, a naywiększa część na karę więzienia.

Nie wolno teraz u nas rodzicom powierzać swych dzieci nauczycielom własnego wyboru, ieżeli nieposiadaią upoważnienia W. Mistrza uniwersytetu; wyszedł nawet rozkaz Ministra spraw duchownych, który z mocą wstecz działaiącą kassuie wszystkich przełożonych instytutów wychowania i pensyi, którzy nie będą do dnia 1. Października w podobne upoważnienia zaopatrzeni. Urządzenie to bardzo obchodzi wszystkich liberalnie myślących, a nadewszystko rodziców niekatolików; dla tego też wielu poséła teraz swych synów na nauki do Gettyngi, Tübingi, Hofwyl i t. d., szczególnieyszą zaś znaydzie może wziętość wezwanie *Gońca Francuskiego*, aby zakładać w Niderlandach dla dzieci francuskich instytuta naukowe, któreby po większéy części poodprawianymi we Francyi nauczycielami obsadzane być mogły.

Podług *Gwiazdy*, uczynił Oyciec Ś. bardzo usilne przełożenia rządowi Niderlandzkiemu. Wszyscy xięża — dodaie tenże dziennik — wymówili się od przyięcia posad nauczycielskich przy Kollegium filozoficzném.

Kardynał-Arcybiskup Tuluzy wydał list pasterski, zalecaiący utworzoną i tam propagandę. *) Nowy ten instytut zdaie się mieć szczególniéy za cel: nawracanie protestantów z poślednieyszéy klassy.

Za kilka dni spodziewany tu iest Sir Walter Scott, i stanie u Xiążęcia Tarentu (Marszałek Macdonald, który pochodzi ze Szkocyi).

Konstytucyonista donosi z Lizbony dnia 14. z. m., iż Królowa mieszka znowu w starym zamku w Quelus, ponieważ w Ramalhao nanowo nieostrożni zaczęli knować kabały, i że nikt, bez pokazania straży zamkowéy ważnych paszportów, nie ma przystępu w Quelus.

Dziennik Paryski donosi z Hamburga: Hospodar Multański odebrawszy wiadomość, iż N. Cesarz Rossyiski przybyć ma do granicy, prosił Porty o rozkazy względem zachować się maiącego z iego strony ceremoniału.

---

*) „Bractwo rozkrzewiania wiary."

Z Nauplion nadeszła wiadomość, iż Kolokotroni podpisał wiadomy manifest, lecz że późniéy protestował się przeciw niemu i oświadczył, iż był oszukany. Petro-Bei i nawet Konturiotis, odmówili swego podpisu, i ostatni miał robić głośne wyrzuty Maurokordatowi.

„Jeżeli można zawierzyć osobom, mieniącym się być dobrze obeznanemi z położeniem rzeczy, tedy Anglia i Francya staraią się iak naybardziéy w téy chwili, ażeby nakłonić Hiszpanią do uznania niepodległości dawnych iéy osad zamorskich. Rzecz ta, iak sobie łatwo wystawić można, połączona iest z wielkiemi trudnościami, któreby zaledwo można przezwyciężyć, gdyby i potrzeba w postaci agenta nie wchodziła do układów. Pomiędzy pytaniami, których rozwiązanie ten sobie zadaie, co równie za iawnym iak za ukrytym wypadków biegiem postępuie, znayduie się wiele, na które nie zaraz przynaymniéy odpowiedzieć można: Czyliż Anglia i Francya iednomyślnie działaią? Czy inne mocarstwa należą do układów, albo sprzeciwaią się temu? Czy maią hiszpańskie osady potaiemnych Agentów, którzy z swéy strony śladem układów postępuią? Czy wszystkie osady wspólnie działaią, albo każda dla siebie? Czy ta okoliczność iest iednym z przedmiotów, któremi się kongres Posłów wszystkich niegdyś hiszpańsko-amerykańskich osad w Panama zatrudniać będzie? Jak dalece przyimuie Ministeryum hiszpańskie, Król hiszpański, plany i przedstawienia proponuiących mocarstw? Nayłatwiéyby może było, zgadnąć zasady warunków, podług których ostatnie wiodą układy, gdy iuż nawet przez publiczne dzienniki tu i w Londynie zasłona cokolwiek odsuniętą została. Chcą pewnie Hiszpanii zaręczyć posiadłość Kuby i Porto-Ryko. Wiadomo iest, że Anglia iuż dawniéy ofiarowała to Hiszpanii; lecz większéy wagi iest wiadomość, która cotylko gruchnęła pomiędzy większą publicznością: iż Zjednoczone Stany przedstawiały niedawno Francyi, ażeby wspólnie z niemi, bez wmięszania się do tego Anglii, i nieżądaiąc nic więcéy od Hiszpanii, tę rękoymią przyięła, co iednakże Francya wzręcz odrzuciła. Drugim warunkiem iest bez wątpienia mniéy więcéy znaczna summa pieniędzy, którąby osady kraiowi macierzyńskiemu zapłaciły, a przyczém Anglia i Francya tęby miały korzyść, iżby mogły być zaspokoione w swoich do Hiszpanii pretensyach. Trudno przewidzieć, czyli plan ten, o którego zasadowych mówiliśmy właśnie warunkach, uda się, i czyli Hiszpania pod temiż warunkami zechce się poiednać, i uznać niepodległość osad. Wpływ innych mocarstw do tych stósunków, nie iest ieszcze dość iasnym, a niechęć Hiszpanii w uznaniu niepodległości osad tak iest wielka, że nawet za Kortezów przezwyciężyć iéy nie było można. Tymczasem wyznać także należy, iż Francya, sądząc z kroków, które iuż względem St. Domingo uczyniła, i które względem Mexyku przedsięwziąść miała, nie może dłużéy zaniedbywać swoiego ku osadom zbliżenia się, ieżeli handlowi i przemysłowi swoiemu, który codziennie bardziéy kwitnie i rozszerza się, nie chce szkodzić, a przeto pośrednio swoie źródła posiłkowe ścieśniać. Niebezpieczeństwo utraty tego naylepszego przyiaciela i sprzymierzeńca, niemniéy wzmagaiący się coraz bardziéy niepomyślny stan wewnątrz kraiu, zdołaią może i pod względem stósunków Hiszpanii i iéy osad skoiarzyć coś takowego, czemuby przed niedawnym ieszcze czasem nikt nie był dał wiary, podobnie iakeśmy w tych czasach nie iedno widzieli, o czém się przed kilku ieszcze tygodniami nikomu ani zamarzyło.“

Piiany woźnica, na którego wołano na ulicy, ażeby ostrożnie iechał i nieuszkodził dzieci, niezważał na to i odpowiedział: iż cały Paryż roziedzie; jakoż przeiechał małe dziewczątko, które na mieyscu bez duszy zostało. Skazany za to został na 4romiesięczne więzienie, 50 Franków kary i 150 Franków wynagrodzenia dla nieszczęśliwych rodziców. — Na tém samém posiedzeniu żebrak, który nieprawnie nosił wstęgę legii honorowéy, osądzony został na 6miesięczne więzienie.

Dnia 27. z. m. osobliwsza scena przywabiła mnóstwo ludzi na most Pont-neuf. Człowiek ieden, chciał wrzucić w wodę psa swoiego, którego miał za wściekłego, i w zapale swoim utrudziwszy się zbytecznie, wpadł razem z psem w rzekę. W oka-mgnieniu zniknęli

oba, i wszystko rzuciło się, ratować człowieka. Lecz iakże się zdziwili wszyscy, uyrzawszy psa ogromnego nad wodą, trzymaiącego i ciągnącego ku brzegowi pana swego, który pływać nieumiał. Obudwóch szypry wyratowali.

Potrzebną liczbę piiawek dla szpitalów tuteyszych w roku 1826 obrachowano na 300,000 sztuk.

Niderlandy.

Z Bruxelli dnia 4. Października.

Generał Bertrand, znany z doświadczeń woiennych, a szczególniéy z przywiązania swego do osoby Napoleona, zakłada na przedmieściu Madelaine pod Lille fabrykę przędzenia. Ten nadzwyczaynie wielki budynek kosztować ma 1,200,000 Franków.

Po zniesieniu małego seminarium w St. Nicolas i Kollegium w Alost, naywiększa część rodziców posłała znayduiące się tam swe dzieci do St. Acheul w Pikardyi, do instytutu „Oyców wiary.“

Austrya.

Z Wiednia dnia 5. Października.

Gazeta Preszburgska z dnia 23. Września udzielaiąc mowy, którą N. Pan miał w dniu 18. t. m. z tronu do zgromadzonych Stanów królestwa Węgierskiego, dodaie: „Wrażenie, które sprawiła na zgromadzeniu mowa N. Pana ze znaną otwartością miana, było zachwycaiące. Słuchacze poruszeni, ronili łzy radości i Monarcha w ciągu Swéy mowy kilka razy przestawał z powodu odgłosów radości zaledwie się uspokoić mogących. Pewnie, że chwila ta była nayświetnieyszą w wielkim zawodzie życia naszego uwielbianego Króla i wyryta została ognistemi charakterami w sercu każdego, kto miał szczęście być obecny. N. Cesarzowa Jéy Mość wraz z Arcy-Xięciem Następcą tronu Ferdynandem, Arcy-Xiążętami: Karolem, Antonim, Ludwikiem, Ferdynandem i Maxymilianem, tudzież z Arcy-Xiężniczkami: Zofią i Maryą Dorotą i wielu dostoynemi osobami przypatrywała się téy uroczystości z galeryi sali. Dostoyne te Osoby poruszone widocznie tak podczas mowy N. Pana, iak i wśród szczerych dowodów powszechnéy miłości i uszanowania przez zgromadzenie okazywane, stawiaią nowy dowód dobroci serca Monarchy, który przez to wzniósł sobie niezgasły pomnik w piersiach każdego Węgrzyna.“

Oto są Król. propozycye udzielone Stanom Węgierskim na posiedzeniu z dnia 18. Września: „Imieniem Jego Ces. Król. Apostolskiéy Mości, naszego nayłaskawszego Pana oznaymia się ninieyszém dostoynemu Arcy-Xięciu (Palatynowi Węgierskiemu) iakoteż Nayprzewielebnieyszym, Przewielebnym, Wysoce Szanownym, Wysoce dostoynym i Jaśniewielmożnym, daléy Jaśniewielmożnym Znakomitym i Urodzonym, niemniéy Mądrym i Rozumnym Stanom Królestwa Węgierskiego i z tymże połączonych kraiów, którzy osobiście lub iako Deputowani swoich mocodawców, zebrali się na Seym teraźnieyszy przez N. Pana łaskawie zwołany. Z listów król. łaskawie Seym zwołuiących (Litterae Regales) przekonały się Stany, że N. Cesarz Jegomość przeięty gorliwą i niezmordowaną pieczołowitością około dobra Swoiego nayukochańszego Królestwa Węgierskiego ninieyszy Seym raczył nayłaskawiéy zwołać, i przełożyć, aby początek onego naznaczony został uroczystą koronacyą Jego ukochanéy Małżonki, Nayiaśnieyszéy Cesarzowéy Karoliny Augusty, na Królową Węgierską, za pomocą świętéy Korony Państwa, niewątpiąc bynaymniéy, że Stany ten nowy dowód łaski Królewskiéy ku Narodowi Węgierskiemu przyimą z uszanowaniem i uległością iako dzieci ku oycu. Że zaś troskliwości oycowskiéy N. Pana iest zamiarem, aby, po ukończeniu tego uroczystego aktu owe przedmioty, które do pomyślności i większego szczęścia Królestwa Węgierskiego i z niém połączonych kraiów, przyłożyć się mogą, na tym Seymie wzięte były pod rozwagę; zaś Stanom zupełnie nietayno, że wszystkie owe przedmioty, które według czasu i innych zmieniaiących się okoliczności do wspomnionego celu i do osiągnienia większego udoskonalenia różnych gałęzi wewnętrznego zarządu mogą się przyczynić, stósownie do 67. artykułu uchwały Seymu z roku 1790., 1791. przez Deputacye Państwa na ten koniec wyznaczone (Deputationes

Regnicolares) zostały wypracowane; właściwą zatem będzie w tym względzie rzeczą, aby prace te na Seymie rozpoznane, i podług uchwały Seymu w publiczne ustawy zamienione były. Ztąd zależeć będzie od mądrych narad Stanów, przełożyć przyzwoicie N. Panu ważności przedmiotów odpowiadaiący sposób, iak te prace na Seymie maią być rozpoznawane. Daléy, gdy N. Pan na Seymie w roku 1811. i 1812. dostatecznie Stanom wyłożył powody, z których Monarcha będące w obiegu bankocetle na piątą część redukować i też rewersami wykupuiącymi zastąpić rozkazał, i oraz łaskawie zalecił, istnieiące między prywatnymi związki i stosunki pieniężne podług pewnéy normy prawidła ułożyć, zaś przy maiącéy być zaprowadzonéy ustawie żadna zgoda nie mogła być osiągniętą, zatém N. Pan, niechcąc dopuścić, aby stosunki prywatnych w większe popadły zamieszanie, spowodowany został z urzędu swoiego król. ogłosić w roku 1812. uprzednie rozporządzenie, któreby się do pieniędzy w obiegu będących stósowało. Zewnętrzne okoliczności zagrażaiące od owego czasu, ostatecznym upadkiem pomyślności, takiego były rodzaiu, iż gdyby natychmiast nie był nadzwyczayny środek przedsięwzięty, ani nieprzyiaciel byłby z granic Monarchii odparty, ni wydarte prowincye znowu zdobyte, ni też Królestwu Węgierskiemu przez N. Pana odzyskane części mogły były być powrócone. Znaczném pomnożeniem do osiągnienia tego zamiaru utworzonych rewersów antycypacyinych, osiągnięto wprawdzie pożądany cel, atoli powstały dla skarbu król. trudne okoliczności, iakby liczba onych znowu zmnieyszona a tak szkody z pomnożenia masy tychże w obiegu będących z rewersami wykupna do teyże klassy należącemi pieniędzmi, dla całey Monarchii i dla Królestwa Węgierskiego pochodzące, iak dalece zamożność skarbu publicznego dozwalała, usunięte być mogły. Po niezmiernych ofiarach król. skarbu, zwrócił N. Pan uwagę rozporządzić to, coby posłużyć mogło do utrzymania wartości rewersów antycypacyinych i wykupna, przeciwko szkodliwemu wahaniu się, czego obszernie dowodzą naywyższe król. reskrypta ogłoszone w latach 1816. i 1817. także w Królestwie Węgierskim i iego postronnych kraiach. Przez ciągłe wykonywanie tym końcem użytych środków, zapobieżono dalszemu zmnieyszaniu się wartości rewersów wykupna i umarzania, przez zawieranie ugód na monetę konwencyiną oddalono wszelkie niebezpieczeństwo dla maiątku prywatnego, i tak zabezpieczona obieg pieniędzy przeciw szkodliwemu wahaniu się. W tym stanie, rzecz sama wymagała, aby, ponieważ znaczna ieszcze liczba rewersów wykupna i antycypacyi znayduie się w obiegu, prawna ostrożność względnie stosunków prywatnych w xiędze ustaw była umieszczoną. Dla tego rozkazał N. Pan wezwać Stany, by usuwaiąc troskliwie wszystko, coby spoczywaiącemu już na trwalszéy podstawie kredytowi Państwa szkodzić, lub odmienionemu trybowi działań finansów uszczerbek przynieść mogło, przełożyły ustawę zarówno wierzycieli iak i dłużników, sprawiedliwości słuszność na względzie maiącą, przez którąby umysły poddanych uspokoione, i ci od wszelkich niebezpieczeństw swego maiątku zapewnieni byli.“ I to iest to, co N. Pan Stanom łaskawie przełożyć za rzecz stósowną osądził. Zresztą N. Pan zostaie Stanom ze swoią C. K. łaską uprzeymie i ciągle życzliwy. Przez Jego Ces. Król. Apostolską Mość. W Preszburgu dnia 15. Września 1825. Ignacy Markus *m. p.*

Państwo Ottomańskie.

Z nad granicy Tureckiéy dnia 27. Września.

Podług listów z Korfu dnia 10. Września, chciano tam mieć wiadomość, iż powstanie Greków w Kandyi znacznie postępuie; miało tam wylądować 2500 greckich wyspiarzów z bronią i amunicyą dla powstańców.

Z Stambułu donoszą pod dniem 10. Września: Zapewniaią wprawdzie, że Ibrahim Basza opuścił Tripolicę i cofnął się do Navarino, gdzie czeka na posiłki, spodziewane od Kapudana Baszy, lecz pogłoska ta zdaie się niebyć godną wiary. — Reszyd Basza, pomimo swych strat stoi przed Messolongą, a oblężenie nie iest zdięte. Zresztą niema tu nic nowego.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy dnia 9. Października.

Wczoray w nowym gmachu na dziedzińcu pałacu Kazimierowskiego po lewéy stronie od weyścia z Krakowskiego Przedmieścia, otworzono sale, w których są umieszczone płody pięknych kunsztów, na tegoroczną publiczną wystawę przeznaczonych. Widzów iuż wczoray znaydowało się bardzo wiele.

Pismo peryodyczne Didaskulja, Gazeta Frankforcka, Powszechna teatralna gazeta i Irys, wychodzące w Niemczech, po kilkakroć w ciągu bieżącego roku chwaliły talent P. Felixa Horeckiego, licząc go między naydoskonalszych tegoczesnych Wirtuozów na gitarze. — Pan Horecki był kancelistą w Izbie obrachunkowéy w Warszawie; w roku 1818 udał się do Wiednia, gdzie wydoskonalił swóy talent grania na gitarze, oraz kompozycyi; przez rok bawił w Frankforcie nad Menem i był często wzywany do różnych dworów Xiążąt niemieckich; dawał oraz koncerta w różnych mieyscach. Teraz wyieżdża do Paryża, a późniéy uda się do Londynu.

We Włoszech od nieiakiego czasu afisze są coraz bardziéy obszernieysze, gdyż umieszczane są w nich wszelkie szczegóły widowiska scenicznego z rozmaitemi wychwalaniami tak dzieła w ogóle, iak każdéy sceny w szczegółach, oraz dekoracyi, ubiorów, maszyneryi etc., lecz afisze Londyńskie są ieszcze obszernieysze; przysłano do Warszawy afisz koncertu JPni Szymanowskiéy, danego w Londynie; ten afisz iest długi na 3 łokcie, czytać go można zdaleka, gdyż niektóre litery maią 4 cale wysokości. Kosztowało iego wydrukowanie 50 dukatów!

Rozmaite Wiadomości.

Poznań dnia 14. Października.

Mały Krogulski da się ieszcze raz słyszeć, w przyszły poniedziałek. Dogodzi się zapewne tém bardziéy życzeniom wielu, iż ten ostatni iego koncert połączony będzie z reprezentacyą ze strony towarzystwa dramatycznego JPana Couriol. Młody artysta grać będzie pierwsze allegro równie pięknego iak trudnego koncertu Riessa (Cis mol), Potpourri Kurpińskiego (na żądanie wielu osób) i na zakończenie zanóci piosneczkę pożegnawczą. — Ta uposażona rozmaitością zabawa wieczorna zaspokoi zapewne zupełnie Szanowną, i iak się spodziewać należy, liczną Publiczność. — Mazurek i anglez kompozycyi małego Krogulskiego, wyszedł w litografii Pana Simona, gdzie także ma wyiśdź wkrótce litografowany iego wizerunek.

NN. Królestwo Sascy powrócili z swego latowego mieszkania Pillnic do stolicy Drezna, a Xięstwo Cambridge z Anglii do Hannoweru.

Dziennik Bruxelski *Wyrocznia* chce nanowo wiedzieć, iż francuzcy Ministrowie przełożą Izbom proiekt prawa przeciw wolności druku.

Seym Węgierski uchwalił bezpłatne nadanie indygenatu królestwa Węgierskiego Xiążęciu Metternichowi i Posłowi Bawarskiemu przy dworze Wiedeńskim, tudzież zwyczayny podarunek koronacyiny dla Cesarzowéy, 50,000 dukatów, które stan rycerski wziął na siebie złożyć.

Oyciec S. zupełnie wyzdrowiał. Z aresztowanych niedawno w Rzymie osób, zostało iuż wiele puszczonych na wolność.

W Petersburgu mówią o podróży W. Xiążęcia Michała z Małżonką do Warszawy.

OBWIESZCZENIE.

Jako kupiec Moryc Kuczynski i iego żona Jette z Eliasonow, sprowadziwszy się tu z Wrocławia, wspólność maiątku i dorobku w tuteyszéy prowincyi pomiędzy małżonkami exystuiącą, w układzie sądowym na dniu 2. Sierpnia r. b. w tuteyszym Sądzie Ziemiańskim spisanym, wyłączyli, podaie się ninieyszém publicznie do wiadomości.

Poznań dnia 15. Września 1825.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

(Dodatek.)

Doniesienie teatralne i koncertowe.

W poniedziałek, dnia 17. Października, na żądanie wielu osób: Ostatni koncert siedmioletniego Józefa Krogulskiego: 1) Uwertura. 2) Wielki koncert Riessa, grany na fortepianie przez małego koncercistę; 3) Arya tenorowa, z opery: „festyn w dębinie" Abla, śpiewana przez Pana Hoppe; 4) na żądanie bardzo wielu osób: Ulubione Potpourri K. Kurpińskiego, dedykowane małemu Krogulskiemu i przez tegoż wykonane; 5) kwartet głosowy przez c z t e r e c h mężczyzn; 6) Wiersz: „Mężowie w lesie" Holtaia, deklamowany przez Pana Heittmüller; 7) na zakończenie: „zanóci mały Krogulski piosnkę na pożegnanie, towarzysząc sobie do niéy na fortepianie. — To wszystko poprzedzi: *Listy loteryine*, komedya w 2ch aktach K l a e h r a.

Poznań dnia 14. Października 1825.

Couriol.

D Z I E Ł A

Franciszka Karpińskiego

WIERSZEM I PROZĄ.

NOWE I ZUPEŁNE WYDANIE.

(*Z Popiersiem Autora.*)

W 4 Tomach, stronic 1521 in 12. oprawne.

Dzieła ulubionego powszechnie rymopisarza Franciszka Karpińskiego w czterech tomach, wyszły już teraz z druku, i w podobnym kształcie iak pisma Krasickiego w 10 tomach w cenie prenumeracyinéy 6 Tal. 16 dgr. tudzież Kochanowskiego w 2 tomach również w cenie prenumeracyinéy 1 Tal. 8 dgr.; tak i powyższe na pięknym papierze, wyraźnym drukiem i dokładną poprawnością zalecaiące się, do zbioru wydanych klassyków przyłączone być mogą. Dzieła te Karpińskiego kosztuią w cenie prenumeracyinéy 2 Tal. 16 dgr. która to cena na krótki ieszcze czas przedłużoną będzie, gdyż późniéy wszystkie tego zbioru dzieła w cenie swéy podwyższone będą. Dla przysłużenia się Duchowieństwu, starał się Przedsiębierca drugi tom Karpińskiego zawieraiący Psalmy Dawida osobno wydać, i takowe na pięknym szwaycarsko-welinowym papierze in 8vo wyszły iuż z druku, i nabyte być mogą za cenę 1 Tal. 8 dgr. oprawne.

Dzieł tych można dostać w księgarni *J. A. Munka* w Poznaniu w rynku Nr. 85. iako też w iego księgarni w Bydgoszczy w rynku Nr. 81.

Doniesienie o śmierci.

O zaszłéy w dniu 12tym m. b. o godzinie 8. wieczornéy, w wieku blisko 71 lat, śmierci tuteyszego obywatela i kupca Pana Krystyana Bogumiła Graetz, donosi nininieyszém

Pozostała familia.

W wyznaczonym na Wtorek d. 18. Października r. b. terminie przed południem w Biórze Nadpocztamtu, przedanym będzie stary półkryty w tróykę zaprzężny wóz pocztowy naywięcéy ofiaruiącemu, na który chęć kupna maiący zapraszaią się.

Poznań dnia 10. Października 1825.

Król. Naczelny Pocztamt.

OBWIESZCZENIE.

Folwark wieczysto-dzierżawny Radzewo pod Kornikiem ma być odtąd na lat trzy aż do S. Jana 1828. w terminie na ten koniec w dniu 29. Października r. b. o godz. 9. przed deputow. Kons. Sądu Ziem. Kaulfuss w naszym Zamku Sądowym wyznaczonym wydzierżawiony, na który ochotę dzierżawy maiących z tém oznaymieniem wzywamy, że każdy licytuiący kaucyą 50 Tal. deputowanemu złożyć ma.

Poznań dnia 22. Września 1825.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Do likwidacyi wszelkich pretensyi do kaucyi służbowéy byłego tu zmarłego Exekutora Sądu Pokoiu Tomasza Pislewskiego, wyznaczyliśmy termin na

dzień 17. Grudnia r. b.

zraoa o godzinie 9. przed Referendaryuszem Sądu Ziemiańskiego Rüdenburg w Izbie Instrukcyinéy Sądu naszego, na który wszelkich wierzycieli niewiadomych pod tém zagrożeniem zapozywamy, iż w razie niestawienia się z pretensyami swemi do téyże kaucyi mianemi, oddaleni i iedynie do pozostałości byłego Exekutora Pislewskiego przekazani bydź maią.

Poznań dnia 4. Sierpnia 1825.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

PATENT SUBHASTACYINY.

Gdy na terminie wyznaczonym do sprzedaży dóbr Rożnowa z przyległościami w powiecie Obornickim, departamencie Poznańskim położonych, sądownie na 86,335 tal. otaxowanych, składaiących się z wsi i folwarków Rożnowa, Marszewice i Zaganki żaden chęć kupna maiący nie zgłosił się, przeto nowy termin zawity na

dzień 28. Stycznia 1826.,

przed Konsyliarzem Sądu Ziemiańskiego Kaulfus w izbie instrukcyinéy Sądu naszego wyznaczony został.

Ochotę kupna maiących wzywamy, aby się na terminie tym osobiście, lub przez prawnie dozwolonych pełnomocników zgłosili i licyta swe podali, poczém naywięcéy daiący, gdy prawna iakowa nie zaydzie przeszkoda, przysądzenia spodziewać się może.

Taxa i warunki w registraturze przeyrzane być mogą.

Poznań dnia 9. Września 1825.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

OBWIESZCZENIE.

Dnia 19. m. b. o 11. godzinie przed południem, w Nowym młynie pod Poznaniem owiec sztuk 250 i żyta wierteli 80 w drodze aukcyi przedane być maią.

Poznań dnia 11. Października 1825.

Referendaryusz Sądu Ziemiańskiego,
Elsner.

OBWIESZCZENIE.

Szymon Mendel Urbach, kupiec tuteyszy, i Blume z rodziców Salkind Wolf Lachs, kontraktem przedślubnym na dniu 26. Maia r. b. przed Notaryuszem zawartym, a w dniu 19. Sierpnia r. b., i 12. m. b. przed nami ogłoszonym, wspólność maiątku i dorobku wyłączyli.

Krotoszyn dnia 17. Września 1825.

Xiążęcia Thurn i Taxis Sąd Xięstwa.

Właściciele akcyi w roku 1817. przez tuteyszą Łożę wolnomularską wystawionych, przy dzisieyszém losowaniu wyszłych, iako to: Nr. 9. 20. 63. 84. 85. 86. 105. 207. 221. 223. 233. 235. 242. 243. 250. 254. 255. 341. 356. 507. litt. a., upraszaią się, aby przypadaiące na nie summy w przeciągu 3ch miesięcy u mnie odebrać raczyli, gdyż inaczéy takowe na inny cel obrócone zostaną.

Poznań dnia 5. Października 1825.

Kalkowski,
na górze zamkowéy Nr. 284.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 10. *Października* 1825.	Papierami	Gotowizną
	po	*po*
Obligi długu państwa . .	$90\frac{1}{12}$ pCt.	$89\frac{2}{3}$ pCt.
Premie obligów długu państwa	206 =	—
Obligi bankowe aż do włącznie lit. H.	—	$92\frac{3}{4}$ =
Zachodnio-Pruskie listy zastawne	90 =	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne niegdyś polskiego udziału	$88\frac{3}{8}$ =	—
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego	$95\frac{1}{2}$ =	95 =
Wschodnio-Pruskie . . .	$92\frac{1}{4}$ =	—
Szląskie	—	$104\frac{3}{4}$ =

Poznań dnia 14. Października 1825.

	Papierami.	Gotowizną.	Od sta.
Kurs obligów m. Poznania. . .	92 —	92 —	4